



Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2017. gada 3. jūlijā
(OR. en)

10873/17

DAPIX 247
DATAPROTECT 126
CODEC 1181
ENFOPOL 340
EUROJUST 105
FRONT 305
VISA 255
EURODAC 21
ASILE 47
SIRIS 117
CSCI 18
SAP 8
COMIX 493
JAI 651

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2017. gada 29. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2017) 346 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par Eiropas Aģentūras lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (<i>eu-LISA</i>) darbību

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2017) 346 *final*.

Pielikumā: COM(2017) 346 *final*

Briselē, 29.6.2017.
COM(2017) 346 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Eiropas Aģentūras lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (eu-LISA) darbību

{SWD(2017) 249 final}
{SWD(2017) 250 final}

1. Ievads

Eiropas Aģentūra lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (*eu-LISA* jeb Aģentūra) tika izveidota 2011. gadā ar Regulu Nr. 1077/2011¹ (Izveidošanas regula), lai nodrošinātu centralizētu ilgtermiņa risinājumu lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai šajā jomā. Izveidošanas regulu grozīja 2015. gada 20. jūlijā ar Regulu (ES) Nr. 603/2013 (*Eurodac* regulas pārstrādātā redakcija)², lai atspoguļotu izmaiņas, kas tika ieviestas ar jauno regulu attiecībā uz Aģentūras uzdevumiem saistībā ar *Eurodac*.

eu-LISA šobrīd pārvalda Vīzu informācijas sistēmu (VIS), Šengenas informācijas sistēmu (SIS) un *Eurodac*, proti, instrumentus, kas ir svarīgi, lai aizsargātu Šengenas zonu un robežu pārvaldību un īstenotu patvēruma un vīzu politiku. *eu-LISA* var uzdot arī citu lielapjoma IT sistēmu sagatavošanu, izstrādi un darbības pārvaldību šajā politikas jomā, ja tas ir noteikts attiecīgā likumdošanas instrumentā, pamatojoties uz LESD 67.–89. pantu. *eu-LISA* sāka darbu 2012. gada 1. decembrī. Saskaņā ar Izveidošanas regulas 31. panta 1. punktu Komisija ciešā saziņā ar Aģentūras valdi pirmo reizi izvērtēja Aģentūras darbību. Tajā aktīvi iesaistījās arī *eu-LISA*.

Šis ziņojums ir balstīts uz Aģentūras darbības ārējā novērtējuma konstatējumiem un aptver periodu no 2012. gada decembra līdz 2015. gada septembrim. Izveidošanas regulā (31. panta 2. punktā) ir noteikts, ka, pamatojoties uz izvērtējumu, Komisija pēc apspriešanās ar valdi sniedz ieteikumus par izmaiņām šajā regulā un šos ieteikumus kopā ar valdes atzinumu, kā arī attiecīgiem priekšlikumiem nosūta Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājam. Šajā ziņojumā galvenā uzmanība pievērsta ieteikumiem attiecībā uz izmaiņām Izveidošanas regulā. *eu-LISA* valde 2017. gada 21. martā apstiprināja rīcības plānu turpmākai rīcībai attiecībā uz izvērtējumā gūtajiem konstatējumiem, kuros nav secināta nepieciešamība mainīt Izveidošanas regulas nosacījumus.

Šis ziņojums aptver izvērtējuma rezultātu, kas izklāstīts pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā par *eu-LISA* izvērtējumu, un ārējā novērtējuma ziņojumā³ (2. nodaļa). Ziņojumā izvērtējums un Aģentūras loma ir apskatīta plašākā perspektīvā un ir ņemta vērā turpmāka faktisko, juridisko un politisko aspektu attīstība (sk. 3. nodaļu).

2. *eu-LISA* izvērtējums par 2012.–2015. gadu

2.1. Izvērtēšanas konteksts

eu-LISA izvērtēšana tika sākota tieši pirms Eiropas Drošības programmas⁴ un Eiropas programmas migrācijas jomā⁵ publicēšanas attiecīgi 2015. gada aprīlī un maijā. Šajos ziņojumos tika izklāstīts ES politikas attīstības un īstenošanas virziens, lai risinātu paralēlās problēmas migrācijas pārvaldības un terorisma, organizētās noziedzības un kibernetiskās noziedzības apkarošanas jomā.

¹ OV L 286, 1.11.2011., 1. lpp.

² OV L 180, 29.6.2013., 1. lpp.

³ http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=DR0116464

⁴ COM(2015) 185 *final*, 28.4.2015.

⁵ COM(2015) 240 *final*, 13.5.2015.

Abās programmās ir iekļautas tiešas atsauces uz sistēmām, kuras *eu-LISA* pārvalda centralizētā līmenī vai kuras tai ir paredzēts izstrādāt un pārvaldīt, pamatojoties uz attiecīgu likumdošanas instrumentu pieņemšanu.

Efektīvāka Šengenas ārējo robežu pārvaldība ietver efektīvāku tādu (jaunu) iespēju izmantošanu, ko sniedz IT sistēmas un mūsdienu tehnoloģijas. Izvērtēšana tika veikta, ņemot vērā iepriekš nepieredzētas migrācijas plūsmas, kā arī jaunus drošības apdraudējumus (teroristu uzbrukumus), ar ko saskaras dalībvalstis, un Eiropadomes secinājumus, kuros konstatēta steidzama nepieciešamība risināt šīs parādības ar jaunu spar un jauniem līdzekļiem⁶. Šie notikumi un secinājumi kārtējo reizi izcēla to, cik liela nozīme ir datubāzēm, ar kurām ikdienā strādā Aģentūra, kā arī efektīvai un ilgtspējīgai Šengenas zonas darbībai.

2.2. Izvērtējuma konstatējumi

Kopumā izvērtējumā tika secināts, ka Aģentūra efektīvi nodrošina lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldību brīvības, drošības un tiesiskuma telpā un pilda regulā noteiktos, kā arī jaunus tai uzticētus uzdevumus. Tajā tika secināts arī tas, ka *eu-LISA* ir pozitīvi veicinājusi koordinētākas, efektīvākas un saskaņotākas IT vides izveidošanu lielapjoma IT sistēmu pārvaldībai, sekmējot tieslietu un iekšlietu (TI) politikas virzienu īstenošanu.

Taču izvērtējumā tika konstatētas arī jomas, kurās iespējami uzlabojumi. Lielāko daļu trūkumu var novērst ar izmaiņām struktūrā, organizācijā un personālā vai izmaiņām *eu-LISA* darba praksē un dokumentos. Taču, lai pielāgotu Aģentūras pilnvaras ar mērķi nodrošināt, ka tā risina ES problēmas migrācijas un drošības jomā, izvērtējumā tika konstatēta nepieciešamība daļēji pārskatīt vai paplašināt uzdevumus, kas uzticēti *eu-LISA* ar Izveidošanas regulu vai citiem attiecīgiem juridiskiem instrumentiem.

Izvērtējuma būtiskākie **konstatējumi**⁷ četrās novērtēšanas kritēriju jomās ir aprakstīti turpmāk.

2.2.1. Efektivitāte

eu-LISA efektīvi nodrošina **visu trīs lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldību** un ir īstenojusi efektīvas **organizatoriskās struktūras**. Taču īstenoto IT procesu darbības rezultātu uzraudzībā tika konstatētas būtiskas iespējas veikt uzlabojumus. Tika konstatēts risks saistībā ar **darbības nepārtrauktību, jo visām trijām sistēmām nav unikāla un transversāla negadījuma seku novēršanas plāna**. Trūkst arī **galveno darbības rādītāju**, nav nodrošināta sistemātiska **sistēmu veikspējas pārskatīšana**, kā arī ir konstatēti trūkumi **incidentu paziņošanas procesā**.

Neērtības, kas saistītas ar pašreizējo pienākumu sadalījumu starp *eu-LISA* un Komisiju saistībā ar **komunikācijas infrastruktūru**⁸ varētu atrisināt, piešķirot Aģentūrai pilnu atbildību par komunikācijas infrastruktūras pārvaldību un nododot tai saistīto budžetu un uzdevumus, par ko šobrīd atbild Komisija. Pašreizējais uzdevumu sadalījums vairs nav nepieciešams⁹ ne līgumiski, ne kādā citā ziņā, un šo pienākumu nodošana racionalizētu darbuzņēmēja un Aģentūras attiecības, vienlaikus samazinot pārvaldības un administratīvos izdevumus un saistītās izmaksas.

⁶ EUCO 22/15, EUCO 26/15, EUCO 28/15, EUCO 1/16, EUCO 12/1/16 REV 1.

⁷ Plašāka informācija par visiem konstatējumiem pieejama ārējā novērtējuma ziņojumā (<http://bookshop.europa.eu>).

⁸ Sk. 7. panta 2. punktu Regulā (ES) Nr. 1077/2011.

⁹ Izņemot sistēmas, kas izmanto *EuroDomain*, piemēram, *Eurodac*.

Lai nodrošinātu efektivitāti un, pamatojoties uz šobrīd publicēto statistiku saskaņā ar esošo tiesisko regulējumu, apsvēršanas vērts ir *eu-LISA* paplašināts pienākums ***apkopot/publicēt statistiku par katru sistēmu***. Tāpat var būt lietderīgi izpētīt iespēju uzdot *eu-LISA* pienākumu izstrādāt datu kvalitātes un datu analīzes ziņojumus (t. i., analīzes ziņojumus par datiem, kurus sistēmā iekļāvušas dalībvalstis un kuriem nepieciešama piekļuve sistēmu datiem).

Par noderīgu un nepieciešamu uzskata ***pētniecības uzraudzību***. Taču tās ieguldījums līdz šim ir diezgan zems, tāpēc vairāk uzmanības būtu jāpievērš pilnvaru atbilstībai un konsekvencei ar citu ieinteresēto personu pētniecības darbībām.

Mācību aktivitātes principā atbilst valsts iestāžu vajadzībām. Tomēr būtu nepieciešams pielāgot mācības tehniskajām vajadzībām.

eu-LISA efektīvi reaģēja uz ***jauniem uzdevumiem***, jo īpaši *DubliNet*, *VISION* un viedrobežu izmēģinājuma projekta īstenošanu¹⁰.

Viedrobežu projektā, kas citādā ziņā tika īstenots labi, tika konstatēta nepieciešamība Aģentūrai stiprināt ***finanšu pārvaldības spējas*** attiecībā uz ES dotāciju pārvaldību. Izvērtējumā tika apstiprināts, ka, uzdodot *eu-LISA* jaunu lielapjoma IT sistēmu izstrādi, Aģentūra nevarētu to pārvaldīt ar esošajiem resursiem nepietiekamu projektu vadības un izstrādes spēju dēļ. Attiecībā uz ***sadarbību un sinerģiju ar citām ES aģentūrām*** *eu-LISA* izstrādāja uz sadarbību vērstu un efektīvu darba kārtību ar svarīgākajām TI aģentūrām. Taču ir jānodrošina tās pilnvaru ievērošana, un tika konstatēts risks zaudēt uzsvaru uz galvenajām darbības prioritātēm, piemēram, *eu-LISA* mērķa sniegt pakalpojumus citām aģentūrām dēļ.

Vēl viens ļoti svarīgs aspekts ir saistīts ar ***padomdevēju grupu*** potenciāla labāku izmantošanu, nodrošinot, ka plānošanas dokumenti ar tām tiek apspriesti pietiekami laicīgi un tās sniedz savu ieguldījumu. Aģentūrai arī vajadzētu stiprināt datu aizsardzības atbalstu Strasbūrā, vai nu pārvietojot ***datu aizsardzības inspektoru (DAI)*** no Tallinas uz Strasbūru, vai arī ieceļot tur DAI vietnieku, lai uzlabotu komunikāciju ar tehnisko personālu Strasbūrā un palīdzētu tam datu aizsardzības jautājumos.

2.2.2. Produktivitāte

Īstenojot ***uzdevumus savu pilnvaru ietvaros***, *eu-LISA* efektīvi saskaņoja funkcijas, darbības un iekšējos procesus ar IT struktūras pārvaldību. Taču tai būtu jāpārskata resursu piešķiršana uzdevumiem, lai nodrošinātu pienācīgu personāla resursu pieejamību projektu vadībai, pamatojoties uz konkrētu projektu vajadzībām. *eu-LISA* pakāpeniski izstrādāja iepirkumu stratēģiju un līgumu slēgšanas nosacījumus. Aģentūra panāca zināmu progresu arī attiecībā uz kārtību un skaidrību svarīgākajos plānošanas un ziņošanas dokumentos, kuri ir galvenais avots ***vispārējam darbības novērtējumam***. Taču joprojām ir iespējas uzlabot plānošanas un ziņošanas mehānismus un to pārredzamību. Attiecībā uz ***organizatoriskiem risinājumiem, cilvēkresursiem un procedūrām*** Aģentūra konsekvēnti darbojās saskaņā ar budžeta procesiem, taču papildus tam, ka tiek pienācīgi iesaistītas visas attiecīgās personas, tostarp Aģentūras tehniskais personāls, kas varētu sniegt lielāku ieguldījumu budžeta procesā, ja tiktu stiprināta tā loma, Aģentūra varētu arī vairāk iesaistīt padomdevēju grupas, sniedzot tām visu būtisko informāciju par projektiem, kuri tām jāizvērtē ar mērķi sniegt valdei atbilstošus padomus.

Izvērtējumā īpaša uzmanība tika pievērsta ***vairāku darbības vietu izveidei***. Visu ārējā novērtējuma ziņojumā detalizēti aprakstīto alternatīvo scenāriju salīdzinošā analīze ļāva

¹⁰ Sk. pievienoto Komisijas dienestu darba dokumentu, jo īpaši 1.1. nodaļu, 3. lpp. (*DubliNet*, *VISION*, viedrobežu izmēģinājuma projekts), un 2.1. nodaļu, 4. lpp. (viedrobežu izmēģinājuma projekts).

pārliecināties par to, ka joprojām ir svarīgi drošības apsvērumi sistēmu galvenās pārvaldības vietas un dublējuma vietas izveidei attiecīgi Francijā un Austrijā. Tas pats attiecas uz politiskajiem apsvērumiem Aģentūras mītnesvietas izveidei Igaunijā¹¹. Tādēļ papildu tiešās un netiešās izmaksas¹², kas saistītas ar vairāku Aģentūras darbības vietu izveidi, ir uzskatāmas par pamatotām un samērīgām.

Plānošanas jomā *eu-LISA* īstenoja atbilstošus procesus, lai sagatavotu **gada darba programmu un budžetu**. Tā arī ieviesa atbilstošu un piemērotu grāmatvedības praksi un sistēmas, kas atbilst ES vispārpieņemtajai praksei. To varētu uzlabot, vairāk iesaistot ieinteresētās personas un padomdevēju grupas, jo īpaši:

- sistemātiski veicot *ex ante* un *ex post* novērtējumus attiecībā uz programmām un darbībām, kuras ir saistītas ar lieliem izdevumiem, kā noteikts 29. panta 5. punktā Komisijas Deleģētajā regulā (ES) Nr. 1271/2013¹³ un Aģentūras Finanšu regulā¹⁴; un
- saskaņotāk un pārredzamāk sasaistot ziņošanu par budžetu ar gada darba programmas īstenošanu. Turklāt uz darbību balstītas pārvaldības sistēmas izveide un detalizētāka daudzgadu budžeta prognozēšana ļautu *eu-LISA* izveidot labāku finanšu pārskatu par tās darbībām, vienlaikus atvieglojot plānošanu.

Kopumā *eu-LISA* labi tika galā ar jaunajiem uzdevumiem. Tomēr tā varētu labāk pārvaldīt ārējo resursu izmantošanu, stiprinot **iekšējās spējas** un kļūstot mazāk atkarīga no ārējiem darbuzņēmējiem. *eu-LISA* arī izstrādāja atbilstošu **politiku, procesus un procedūras** darbību pārvaldībai, strukturēšanai un organizēšanai. Tomēr Aģentūrai vajadzētu īstenot pasākumus, lai to visu regulāri atjauninātu. Pārvaldība noritēja saskaņā ar pārvaldības nosacījumiem, kas izklāstīti Izveidošanas regulā un Reglamentā¹⁵. Taču būtu jāuzlabo padomdevēju grupu līdzdalība, veicinot to aktīvu un laicīgu iesaisti valdes dokumentu (īpaši gada darba programmu un darbības pārskatu) izstrādē, kā arī to projektu izvērtēšanā un prioritātes noteikšanā, kurus ir paredzējusi *eu-LISA*. Būtu jāpārskata rakstiskās procedūras izmantošana, lai svarīgi lēmumi, kuriem ir būtiska finansiāla ietekme un kuri jāapspriež valdē, netiktu pieņemti klusībā.

¹¹ Dalībvalstis 2003. gada Eiropadomē piekrita piešķirt prioritāti jaunajām dalībvalstīm attiecībā uz vietu sadali nākotnē izveidotos Kopienas birojos un aģentūrās. Saskaņā ar minētās Eiropadomes secinājumiem nākotnē izveidotu biroju vai aģentūru mītnesvietām galvenokārt būtu jāatrodas dalībvalstīs, kuras pievienojās Savienībai 2004. gadā vai vēlāk. 2008. gada jūnijā Eiropadome atsauca 2003. gada secinājumus, vienojoties, ka turpmāk attiecīga prioritāte būtu jāpiešķir dalībvalstīm, kurās vēl nav neviena ES biroja vai aģentūras mītnesvieta. Likumdevēju izvēle par labu Tallinai kā *eu-LISA* mītnesvietai bija balstīta uz kopēju Igaunijas un Francijas piedāvājumu, kurā tika ierosināts, ka Aģentūras mītnesvieta būs Tallinā, savukārt tehniskā nodaļa paliks Strasbūrā, kur sistēmas jau tika izstrādātas.

¹² **Taustāmas** izmaksas ietver komandējumu izmaksas par ceļošanu no vienas darbības vietas uz otru, paralēlas iepirkuma procedūras, vairākus darbuzņēmējus pakalpojumu sniegšanai (piemēram, tīrīšanai, apsardzei) vai zaudētas iespējas apjomradītiem ietaupījumiem darbības izmaksās. **Netaustāmu** trūkumu piemēri ir negatīva ietekme uz plūstošu komunikāciju starp darbības vietām (ko vēl vairāk sarežģī Tallinas un Strasbūras funkcionālais sadalījums), raksturīgas pārvaldības grūtības, ko rada ģeogrāfiskais attālums, kvalificēta darbaspēka piesaistīšana un noturēšana vai traucējumi spēcīgas un vienotas organizācijas kultūras izveidei.

¹³ Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 1271/2013, OV L 328, 7.12.2013., 42. lpp.

¹⁴ Komisija atzinumā par *eu-LISA* 2017. gada darba programmu atgādināja, ka saskaņā ar Komisijas Ģenerālsēkretariāta IT pārvaldības hartu, kas ir spēkā no 2011. gada 14. februāra, visiem projektiem, kas izmaksā vairāk nekā EUR 500 000 būtu jāizstrādā "vīzijas dokuments", kurā izvērtēti projektu juridiskie, tehniskie, finansiālie un organizatoriskie aspekti, kā arī to daudzgadu dimensija.

¹⁵ Pārskatīts ar dokumentu 2015-153, kas apstiprināts *eu-LISA* 11. valdes sanāksmē (2015. gada 17. un 18. novembrī).

2.2.3. Saskaņotība

Izņemot atsevišķus gadījumus, kuri neatbilda Komisijas politikas nostādnēm vai kuros tika pārprastas Aģentūras pilnvaras, **kopumā eu-LISA darbojās saskaņā** ar galvenajām iesaistītajām personām — gan Komisiju un citām iestādēm, gan dalībvalstīm un asociētajām valstīm.

Ir jāuzslavē Aģentūras centieni izveidot pienācīgu sadarbības stratēģiju, lai strukturētā veidā iesaistītu dažādas ieinteresētās personas, pieņemot ieinteresēto personu pārvaldības stratēģiju.

Attiecībā uz efektīvu **sadarbību ar Komisiju** spēcīgs tās pamats ir Izveidošanas regula un Saprašanās memorands starp Komisiju un Aģentūru¹⁶. Tomēr varētu uzlabot eu-LISA plānošanas dokumentu sagatavošanu un saturu, tos strikti pielāgojot Aģentūras pilnvarām un Komisijas atzinumiem. Kā uzsvērts Aģentūras efektivitātes izvērtējumā, tajā tika secināts, ka Komisijas pienākumus saistībā ar **komunikācijas infrastruktūru** ir ieteicams nodot Aģentūrai, lai uzlabotu saskaņotību saistītu uzdevumu pārvaldībā. Aģentūrai ir tehniskā kompetence un spējas tikt galā ar šiem uzdevumiem, un to nodošana varētu uzlabot arī produktivitāti.

2.2.4. Būtiskums un pievienotā vērtība

Kopumā izvērtējumā tika gūta nepieciešamā pārliecība par to, ka eu-LISA izveide ir nodrošinājusi **pievienoto vērtību**, jo īpaši apvienojot trīs sistēmas “zem viena jumta”, apkopojot speciālās zināšanas, sekmējot sinerģiju un nodrošinot elastīgāku sistēmu nekā bija iespējams iepriekš. eu-LISA lielākie panākumi kopš tās izveidošanas ir bijusi spēja nodrošināt **vienotu un stabilu vidi** centralizētai sistēmu darbībai un pārvaldībai. Tas ļāva radīt **koordinētu, efektīvu un saskaņotu IT vidi IT sistēmu pārvaldībai, veicinot TI politikas īstenošanu**. Vienas pārvaldības iestādes izveidošana visu trīs IT sistēmu darbības pārvaldībai nodrošina lielu pievienoto vērtību tādā ziņā, ka Aģentūra veic savus uzdevumus efektīvi un produktīvi.

Tomēr saskaņā ar izvērtējumu vēl nav iespējams pateikt, vai eu-LISA izveide ir efektīva **apjomradīto ietaupījumu** ziņā. Vispārēju salīdzinošu izmaksu izvērtējumu nebija iespējams veikt, ņemot vērā atšķirību starp izmaksu reģistrēšanu pirms un pēc sistēmu nodošanas Aģentūras rīcībā un to, ka trūkst iekšējās reģistrēšanas procesa, lai noteiktu visas izmaksas, kas saistītas ar katru sistēmu.

Salīdzinot noteiktās darbības izmaksas, tika konstatēts, ka Aģentūrai būtu jānodrošina, ka tiek skaidri reģistrētas katras sistēmas izmaksas (uz darbību balstīta pārvaldība), lai noskaidrotu, vai ir palielinājusies efektivitāte. Lai arī nepārprotami ir panākta **sinerģija** administratīvā un organizatoriskā līmenī, joprojām tiek izstrādāta uz pakalpojumiem orientēta IT sistēmu arhitektūra.

3. Attīstība pēc izvērtēšanas perioda

eu-LISA izvērtējums sakrīt ar SIS II¹⁷ un VIS¹⁸ tiesiskā regulējuma pirmo izvērtējumu. Tāpat arī ES patvēruma politikas nākotnes plānošanas darba ietvaros Komisija pieņēma paziņojumu¹⁹ un tiesību aktu priekšlikumus, tostarp priekšlikumu pārskatīt Dublinas regulu²⁰,

¹⁶ C(2014) 3486 final.

¹⁷ COM(2016) 880 final, 21.12.2016.

¹⁸ COM(2016) 655 final, 14.10.2016.

¹⁹ COM(2016) 197 final, 6.4.2016.

²⁰ COM(2016) 270 final, 4.5.2016.

ar kuru *eu-LISA* ir uzticēta jaunas automatizētas sistēmas izstrāde un darbības pārvaldība²¹. Likumdošanas pakotnē ietilpst arī priekšlikums pārskatīt *Eurodac* regulu²², ar ko tiek paplašināta sistēmas darbības joma. Abas iniciatīvas ietekmēs *eu-LISA*.

Vēl viens būtisks ieguldījums no Komisijas puses ir 2016. gada paziņojums “Spēcīgākas un viedākas robežu un drošības informācijas sistēmas”²³. Paziņojumā, kura galvenais mērķis ir panākt labāku informācijas sistēmu sadarbību, Aģentūrai ir paredzēti jauni uzdevumi, no kuriem daži tiks īstenoti kopā ar Komisiju, savukārt citi tiks īstenoti arī kopā ar dalībvalstīm. Tajā teikts, ka Komisija izpētīs iespēju izveidot jaunu sistēmu — Eiropas ceļošanas un atļauju sistēmu (*ETIAS*). Komisija *ETIAS* priekšlikumu pieņēma 2016. gada novembrī²⁴, un šobrīd to izskata Eiropas Parlaments un Padome. Paziņojumā noteiktie inovatīvie risinājumi ir atspoguļoti arī *Ceļvedī ar mērķi uzlabot informācijas apmaiņu un informācijas pārvaldību, tostarp sadarbības risinājumus, tieslietu un iekšlietu jomā*, ko 2016. gada jūnijā apstiprinājusi Tieslietu un iekšlietu padome²⁵.

Saskaņā ar paziņojumu Komisija izveidoja augsta līmeņa ekspertu grupu, lai risinātu dažādu iespēju juridiskās, tehniskās un darbības problēmas, lai nodrošinātu robežu pārvaldības un drošības informācijas sistēmu sadarbību. Pamatojoties uz ekspertu grupas konstatējumiem noslēguma ziņojumā²⁶, Komisija Septītajā progresa ziņojumā virzībā uz efektīvu un patiesu drošības savienību piedāvāja Eiropas Parlamentam un Padomei citas konkrētas idejas kā pamatu vienotai diskusijai par turpmāko rīcību²⁷. Kopā ar 2016. gada aprīļa paziņojumu Komisija iesniedza priekšlikumu iecelšanas/izceļošanas sistēmai²⁸, kas varētu kļūt par pirmo lielapjoma IT sistēmu, ko reāli izstrādājusi *eu-LISA*, ja pārējie likumdevēji to apstiprinātu.

Izstrādājot un īstenojot iepriekš minētos uzdevumus, *eu-LISA* būs jāņem vērā pamattiesības uz personas datu aizsardzību, kas nostiprinātas Pamattiesību hartas 8. pantā, un jo īpaši šo tiesību mērķa ierobežojuma princips.²⁹ Pētot lielapjoma sistēmu sadarbību, īpaša uzmanība būtu jāpievērš integrētas datu aizsardzības prasībām, kas minētas jaunās Vispārīgās datu aizsardzības regulas 25. pantā un Datu aizsardzības direktīvas 20. pantā, kuras stāsies spēkā attiecīgi 2018. gada 25. maijā un 2018. gada 5. maijā.

Apsverot iespējamus grozījumus Izveidošanas regulā, Komisijai jāņem vērā attiecīgās izmaiņas ES tiesību aktos kopš Aģentūras izveides (piemēram, Finanšu regulā un Finanšu pamatregulā)³⁰ un izmaiņas, kas izriet no 2012. gada 19. jūlija Eiropas Parlamenta, ES Padomes un Eiropas Komisijas Kopīgajam paziņojumam par decentralizētām aģentūrām pievienotās Vienotās pieejas (Vienotā pieeja). Tai jāatspoguļo arī juridiskās izmaiņas, kas izriet no SIS II izvērtējuma. Ņemot vērā pieaugošo pieredzi sistēmu centralizētā pārvaldībā un lai panāktu lielāku efektivitāti, *eu-LISA* pati savos plānošanas dokumentos ir ierosinājusi

²¹ Automatizēta sistēma, kas ļaus reģistrēt visus starptautiskās aizsardzības pieteikumus un pārraudzīt katras dalībvalsts pieteikumu īpatsvaru un korektīvās sadales sistēmu.

²² COM(2016) 272 *final*, 4.5.2016.

²³ COM(2016) 194 *final*, 6.4.2016.

²⁴ COM(2016) 731 *final*, 16.11.2016.

²⁵ 9368/16, 6.6.2016.

²⁶ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=32600&no=1>

²⁷ COM(2017) 261 *final*, 16.5.2017.

²⁸ COM(2016) 194 *final*, 6.4.2016.

²⁹ Regulas (EK) Nr. 45/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts, Direktīvas 95/46/EK 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts, kas vēlāk aizstāts ar Regulas (ES) Nr. 2016/679 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu, OV L 119, 4.5.2016., 1.–88. lpp., 3. pants Padomes Pamatlēmumā 2008/977/TI, kas vēlāk aizstāts ar 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu Direktīvā (ES) 216/680, OV L 119, 4.5.2016., 89.–131. lpp.

³⁰ Regula (ES, *Euratom*) Nr. 2015/1929, OV L 286, 30.10.2015., 1. lpp. Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 1271/2013, OV L 328, 7.12.2013., 42. lpp.

dažas idejas dažu pašreizējo sistēmu uzstādījumu aspektu uzlabošanai, kas varētu radīt nepieciešamību grozīt Izveidošanas regulu un/vai sistēmu regulas.

Izveidošanas regula ir izstrādāta, reaģējot uz juridisko, politisko un ekonomisko vidi, kādā Aģentūra tika izveidota. Izvērtējuma rezultāts (sk. 2. nodaļu) un šī faktisko, juridisko un politisko aspektu attīstība nodrošina iespēju pielāgot *eu-LISA* pilnvaras tās augošajam potenciālam turpināt reaģēt uz jaunām ES vajadzībām un izstrādāt jauno sadarbības pieeju. Piemēram, ir vērts apsvērt pilnvaru paplašināšanu, lai noteiktos apstākļos sniegtu atbalstu dalībvalstīm, kuras ir atbildīgas par sistēmu valsts elementu darbību. Tas jāizskata, ņemot vērā arī *eu-LISA* iesaisti Grieķijā pēc patvēruma meklētāju krīzes³¹.

Kā izklāstīts paziņojumā “Cilvēkresursu un finanšu resursu plānošana decentralizētām aģentūrām 2014.–2020. gadam”³², kurā noteikta katras decentralizētās aģentūras personāla un subsīdiju līmeņu plānošana, šai plānošanai ir jābūt saderīgai ar personāla skaita samazināšanu par 5 % piecos gados, ko piemēro visām iestādēm, struktūrām un aģentūrām. Ņemot vērā, ka *eu-LISA* tika izveidota nesen, tai netika prasīts samazināt darbinieku skaitu periodā no 2013. līdz 2015. gadam.

Tādēļ ar Izveidošanas regulas grozījumiem politiskie, juridiskie un finansiālie apstākļi būs jālīdzsvaro ar galveno mērķi nodrošināt, ka *eu-LISA* saglabā pietiekamu spēju koncentrēties uz savu galveno uzdevumu pildīšanu. Tas ietver tādus uzdevumus kā pilnveidot pašreizējās sistēmas un izstrādāt paredzēto ieceļošanas/izceļošanas sistēmu, *ETIAS* un jauno automatizēto sistēmu, kas ļaus reģistrēt visus starptautiskās aizsardzības pieteikumus un pārraudzīt katras dalībvalsts pieteikumu īpatsvaru un korektīvās sadales sistēmu.

Ir pamats sagaidīt, ka pakāpeniski palielināsies *eu-LISA* ieguldījums koordinētas, efektīvas un saskaņotas IT vides izveidē IT sistēmu pārvaldībai, veicinot TI politikas virzienu īstenošanu, nodrošinot profesionālu un stabilu vidi ***IT sistēmu*** izstrādei, darbības pārvaldībai un ***pilnveidei***, arī to ***sadarbspējai***, ja tas būs nepieciešams un atļauts saskaņā ar sistēmu tiesisko regulējumu.

Laika gaitā un attīstoties tehnoloģijai un politikai, *eu-LISA* potenciāls palielināt ieinteresēto personu darbību pievienoto vērtību augs. Tā kā *eu-LISA* ilgtermiņa mērķis ir kļūt par izcilības centru, arvien biežāk tiek izteikti lūgumi sniegt ***ad hoc atbalstu*** ieinteresētajām personām, piemēram, palīdzību Grieķijas iestādēm 2016. gada sākumā palielināt *Eurodac* serveru ietilpību. Tāpat arī *eu-LISA* varētu palīdzēt, sniedzot ieguldījumu visos tehniskajos jautājumos, kas saistīti ar esošām vai jaunām sistēmām attiecīgajos Komisijas dienestos pēc to pieprasījuma. Taču *eu-LISA* iespējām ir skaidri juridiski un finansiāli ierobežojumi.

4. Ieteikumi izmaiņām Izveidošanas regulā

4.1. Izvērtējumā sniegtie ieteikumi

Ieteikumi grozījumiem Aģentūras regulā, kuri izklāstīti ārējā novērtējumā, ir apkopoti Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots šim ziņojumam. To vidū ir šādi ieteikumi:

³¹ Komisija lūdza *eu-LISA* sniegt palīdzību 2016. gada sākumā patvēruma meklētāju krīzes laikā Grieķijas “karstajam punktam”, lai palielinātu *Eurodac* serveru ietilpību, kā arī iesaistīties Eiropas Savienības reģionālajās darba grupās (*EURTF*) Pirejā un Katānijā. Nevar izslēgt iespēju, ka šāds *ad hoc* atbalsts nākotnē varētu būt nepieciešams citos apgabalos.

³² COM(2013) 519 *final*, 10.7.2013.

- Komisijas pienākumi, kas saistīti ar komunikācijas infrastruktūru, būtu jānodod *eu-LISA* pārziņā. Ar šo grozījumu būs nepieciešamas izmaiņas sistēmu instrumentos. Tas ietvers attiecīgā budžeta nodošanu;
- jaunā nosacījumā par regulējumu *eu-LISA* sadarbībai ar citām TI aģentūrām būtu jāprecizē sadarbības mērogs *eu-LISA* pilnvaru ietvaros;
- valdei līdz katra gada augusta beigām būtu jāizstrādā starpposma ziņojums par panākto progresu attiecībā uz plānoto darbību īstenošanu, aptverot attiecīgā gada pirmos sešus mēnešus;
- būtu jāapsver iespēja paplašināt darbības jomu izmēģinājuma programmām, kuras Komisija uztic *eu-LISA* (9. pants). Šobrīd to darbības joma aprobežojas ar izmēģinājuma projektiem, kas minēti Finanšu regulas 54. panta 2. punkta a) apakšpunktā, proti, tādiem, kurus var īstenot bez pamataktu: to vajadzētu paplašināt vismaz līdz izmēģinājuma projektiem ar esošu pamataktu.

Ārējā novērtējumā tika ieteikts arī izstrādāt riska un *ex ante* novērtējumu projektiem, kuru izmaksas pārsniedz EUR 500 000 un kurus *eu-LISA* īsteno savu pašreizējo pilnvaru ietvaros (t. i., kas neizriet no likumdošanas instrumenta, ar kuru tai tiek uzticēta jauna sistēma, par ko Komisija izstrādā ietekmes novērtējumu). Tas ir svarīgs ieteikums, kas *eu-LISA* ir pienācīgi jāizvērtē. Taču tam nav nepieciešamas izmaiņas Aģentūras regulā, jo saskaņā ar 29. panta 5. punktu Komisijas Deleģētajā regulā (ES) Nr. 1271/2013 un Aģentūras Finanšu regulā *ex ante* un *ex post* novērtējums jau ir nepieciešams programmām un darbībām, kas ir saistītas ar lieliem izdevumiem.

Ārējā novērtējumā tika minēti arī citi ieteikumi grozījumiem Aģentūras pilnvarās. Tie būtu jāievieš sistēmu likumdošanas instrumentos un neradītu nepieciešamību grozīt Aģentūras regulu attiecībā uz statistiku:

- paplašināts *eu-LISA* pienākums apkopot/publicēt statistiku par katru sistēmu;
- jauns *eu-LISA* uzdevums izstrādāt datu kvalitātes un datu analīzes ziņojumus. Šiem grozījumiem būtu jāatbilst datu aizsardzības tiesiskajam regulējumam.

4.2. Ieteikumi, kas izriet no vēlākas faktisko, juridisko un politisko aspektu attīstības

Ieteikumus grozījumiem Aģentūras regulā, kuri izriet no faktisko, juridisko un politisko aspektu attīstības, kas aprakstīta 3. nodaļā, var apkopot šādi:

- Aģentūras regulā būtu jāatspoguļo iespējamās izmaiņas, kas izriet no priekšlikumiem, kuros pārskatīti SIS likumdošanas instrumenti, un pārskatītās *Eurodac* pārstrādātās redakcijas;
- būtu attiecīgi jāievieto izmaiņas, ar kurām *eu-LISA* ir ļauts īstenot uzdevumus, kas minēti Komisijas 2016. gada 6. aprīļa paziņojumā “Spēcīgākas un viedākas robežu un drošības informācijas sistēmas” un 2017. gada 16. maija Septītajā progresa ziņojumā virzībā uz efektīvu un patiesu drošības savienību;
- pēc nepieciešamības būtu jāievieto izmaiņas, kas izriet no grozītajiem ES tiesību aktiem (piemēram, Finanšu regulā un Finanšu pamatregulā);
- būtu jāatspoguļo izmaiņas, kas izriet no likumdevēju pieņemtiem Komisijas priekšlikumiem, ar kuriem Aģentūrai tiek uzticētas jaunas sistēmas, piemēram,

ieceļošanas/izceļošanas sistēmas vai Dublinas regulas pārstrādātās redakcijas priekšlikums;

- pamatotos gadījumos būtu jāatspoguļo izmaiņas, kas izriet no *eu-LISA* plānošanas dokumentiem attiecībā uz tehnisko izstrādi, piemēram, centrālo sistēmu aktīvā/aktīvā konfigurācija;
- būtu jāiekļauj izmaiņas, kas izriet no Vienotās pieejas;
- būtu jāparedz izmaiņas, ar kurām *eu-LISA* ir ļauts konsultēt dalībvalstis attiecībā uz valstu sistēmu sasaisti ar centrālajām sistēmām un sniegt *ad hoc* palīdzību un atbalstu dalībvalstīm (piemēram, tādu atbalstu, kāds tika sniegts Grieķijas karstajā punktā), kad tas ir nepieciešams;
- būtu jāatspoguļo izmaiņas, ar kurām *eu-LISA* ļauts sniegt palīdzību vai atbalstu attiecīgajiem Komisijas dienestiem tehniskos jautājumos, kas saistīti ar esošām vai jaunām sistēmām, ja tas tiek lūgts;
- būtu jāievieš izmaiņas 1. panta 3. punktā, lai padarītu skaidrāku to, ka Aģentūrai varētu nākties uzņemties atbildību par esošām sistēmām, kuras varētu tikt nodotas tās pārziņā.

5. Secinājums

5.1. Izvērtējuma rezultāts

Pirmajā Aģentūras izvērtējumā tika apstiprināts tas, ka, līdzīgi kā sistēmas, kuru darbību tā pārvalda un kuras ir svarīgas nepārtraukti mainīgās Šengenas zonas darbībai, *eu-LISA* ir aģentūra, kas labi strādā un kuras nozīme arvien palielinās.

Tādējādi ir pilnībā attaisnojies lēmums izveidot speciālu Eiropas Savienības aģentūru, kurai uzticēta SIS, VIS un *Eurodac* darbības pārvaldība, kā arī līdzīgu sistēmu sagatavošana, izstrāde un darbības pārvaldība.

Izvērtējumā tika arī apstiprināts, ka Aģentūras darbība joprojām tiek pilnveidota. Lai arī būtu nereāli sagaidīt, ka Aģentūra varētu sasniegt pilnbriedu pirmajos trīs darbības gados, *eu-LISA* ir parādījusi, ka spēj uzticami pārvaldīt SIS, VIS un *Eurodac* darbību, kā arī īstenot papildu uzdevumus. Tā ir arī svarīgs sabiedrotais Eiropas iestādēm un citām TI aģentūrām.

Izvērtējumā tika arī sniegts ieteikums uzlabot esošo pilnvaru īstenošanu un apzināti ierobežojumi pilnvaru paplašināšanai.

Lai gan Aģentūra pierādīja, ka ar tādiem pašiem resursiem var izdarīt vairāk un ļoti elastīgi pielāgoties jaunām vajadzībām, izvērtējumā tika secināts, ka, uzticot *eu-LISA* atbildību par jaunām IT sistēmām, tā nespētu pārvaldīt tās ar pieejamajiem resursiem. Ņemot vērā migrācijas un drošības izaicinājumus, ir skaidrs, ka turpmākajos gados *eu-LISA* būs daudz darāmā, lai izpildītu savu galveno misiju (t. i., SIS II, VIS un *Eurodac* darbības pārvaldība, to paredzētā pilnveide un sadarbība, kā arī turpmāku lielapjoma IT sistēmu izstrāde un darbības pārvaldība brīvības, drošības un tiesiskuma telpā).

Attiecīgi uzsvaram jābūt uz to, lai nodrošinātu, ka Aģentūra spēj pārvaldīt savu pamatdarbību. Lai mazinātu risku, ka *eu-LISA* nespēs izpildīt prasības, kas izriet no izteikti dinamiskās attīstības šajā politikas jomā, Aģentūrai būs vairāk jāsadarbojas ar ieinteresētajām personām, galvenokārt dalībvalstīm un Komisiju; galvenās platformas šajā ziņā būs valde un

padomdevēju grupas. Pamatuzdevumu prioritāšu noteikšanai un nepārtrauktiem izmaksu efektivitātes uzlabojumiem vajadzētu nodrošināt panākumus.

5.2. Turpmākā rīcība

Papildus šim ziņojumam un ieteikumiem tajā pašā dienā, kad Komisija iesniedz šo ziņojumu, tā iesniedz arī priekšlikumu grozīt Izveidošanas regulu un sistēmu instrumentus, ja tas ir nepieciešams.

Priekšlikumā ir ne tikai iekļautas izmaiņas, kas izriet no neatkarīgā ārējā novērtējuma, jo īpaši Komisijas pienākumu nodošana *eu-LISA* attiecībā uz komunikācijas infrastruktūru, bet arī veikta regulas pielāgošana atjauninātajiem instrumentiem, kurus piemēro ES aģentūru darbībai, piemēram, Finanšu regulai un Vienotajai pieejai. Tajā būs ņemti vērā arī priekšlikumi, kuros pārskatīti SIS likumdošanas instrumenti, un priekšlikums, kurā pārskatīta *Eurodac* regulas pārstrādātā redakcija.

Aģentūras regulā būs jāatspoguļo arī iespējamie jaunie Aģentūras uzdevumi, kas paredzēti paziņojumā “Spēcīgākas un viedākas robežu un drošības informācijas sistēmas” un Septītajā progresa ziņojumā virzībā uz efektīvu un patiesu drošības savienību.

Citas izmaiņas ietvers turpmāku specifisku Aģentūras pilnvaru paplašināšanu, piemēram, iespēju sniegt dalībvalstīm *ad hoc* atbalstu, kā arī izmaiņas, kas izriet no tehniskiem pielāgojumiem, ja tie ir pamatoti.

Visbeidzot, līdz ar grozījumiem, kas nepieciešami ieceļošanas/izceļošanas sistēmas priekšlikuma pieņemšanai nākotnē, Izveidošanas regulā būtu nepieciešamas arī tādas izmaiņas, kuras veicinājuši citi priekšlikumi, kuros paredzēti ar izstrādi un darbības pārvaldību saistīti *eu-LISA* uzdevumi.

Iepriekš aprakstītie grozījumi būtībā ir tehniski tādā ziņā, ka tie ir nepieciešami Aģentūras labākai darbībai un tās darbības efektivitātes uzlabošanai vai saistībā ar citām tiesību aktu un politikas izmaiņām, t. i., jaunu sistēmu vai uzdevumu uzticēšanu Aģentūrai. Šie grozījumi zināmā mērā paplašinātu Aģentūras pilnvaras un ir izvērtēti galvenokārt attiecībā uz finanšu un cilvēkresursiem, tostarp budžeta palielināšanu, ko Komisija ierosināja *eu-LISA* saistībā ar sāktajām likumdošanas procedūrām attiecībā uz ieceļošanas/izceļošanas sistēmu, *Eurodac*, Dublīnas II regulu, SIS un *ETIAS*.